

A GDJE SU ŽENE?

RODNA ANALIZA KANDIDACIJSKIH LISTA I IZABRANIH ZASTUPNIKA I ZASTUPNICA NA PARLAMENTARNIM IZBORIMA 2015. GODINE

Urednica: Maja Gergorić
Autorice: Maja Gergorić
Suradnica: Tajana Broz

IMPRESSUM

Analiza je izrađena u sklopu projekta „*Ravnopravne 2.0*“ kojeg je financijski podržao Grad Zagreb.

Ovdje navedeni stavovi autorica ne moraju nužno odražavati stavove Grada Zagreba.

Urednica: Maja Gergorić

Autorica: Maja Gergorić

Suradnica: Tajana Broz

Zahvaljujemo Aleksandru Hatzivelkosu na pomoći oko izračuna za potrebe analize vjerojatnost izbora kandidatkinja.

Izdavačice:

CESI - Centar za edukaciju, savjetovanje i istraživanje

Zagreb, 2015.

Kontakt adresa:

CESI, Nova cesta 4, Zagreb

telefon: 01/24 22 800

e-mail: cesi@cesi.hr

www.cesi.hr

SADRŽAJ

UVOD	2
PARLAMENTARNI IZBORI 2015. GODINE	3
1. USTAVNI SUD I RODNA NERAVNOPRAVNOST	3
Zakonski okvir - Zakon o ravnopravnosti spolova	3
Zakonski okvir - Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o izborima zastupnika u Hrvatski sabor	6
Uplitanje Ustavnog suda - demokracija iznad svega?	7
2. ANALIZA KANDIDACIJSKIH LISTA I IZABRANIH ZASTUPNIKA_CA NA PARLAMENTARNIM IZBORIMA 2015.	10
Analiza kandidacijskih lista	11
- analiza po stranačkim/koalicijskim listama	12
- analiza kandidatkinja s obzirom na mjesto na listi	15
- analiza s obzirom na spol i dob	16
Analiza izabраниh zastupnika_ca	18
- omjer kandidiranih i izabраниh kandidata_kinja	19
- izabрани kandidati_kinje na listama nacionalnih manjina	20
- razlike između stranačkih/koalicijskih lista	21
- analiza po spolu i dobi	22
PREPORUKE	24

UVOD

Demokracija podrazumijeva sudjelovanje građana i građanki u procesima donošenja političkih odluka koje će vrijediti za cijelu zajednicu, bilo putem izravnog sudjelovanja u tim procesima ili putem biranja svojih zastupnika i zastupnica koji će u njihovo ime donositi odluke.

Rodna ravnopravnost znači da i muškarci i žene uživaju isti status i imaju jednake uvjete za realizaciju svih svojih potencijala kako bi pridonijeli političkom, socijalnom i kulturnom razvoju njihovih ekonomija/država i kako bi imali koristi od rezultata.

Time dolazimo do tri ključna razloga za povećanje političke participacije žena, a koje je još od uvođenja općeg prava glasa u Hrvatskoj 1945. godine na niskim razinama. Prvi je razlog načelne prirode i radi se o demokratskom pravu. Žene čine polovicu ukupne populacije te imaju pravo na razmjernu zastupljenost u predstavničkim, izvršnim i sudskim tijelima svojih država. Drugi razlog tiče se korištenja svih društvenih potencijala za razvoj i dobrobit društva. Isključivanjem žena iz demokratskih političkih procesa isključujemo dragocjene vrijednosti koje te žene posjeduju - znanja, vještine i sposobnosti. I na kraju, pretpostavka je da žene zbog patrijarhalnih rodni uloga te djelomično i spola imaju neke posebne odnosno snažnije izražene interese za pojedina društvena pitanja te se isključenjem žena iz procesa odlučivanja ti interesi nedovoljno zastupaju u donošenju političkih odluka.

Žene u Hrvatskoj imaju opće pravo glasa te mogu birati i biti birane. Ustav Republike Hrvatske definira ravnopravnost spolova kao temeljnu društvenu vrednotu te čini temelj za tumačenje Ustava. Zakon o ravnopravnosti spolova iz 2008. godine koji je u Hrvatskom saboru donesen konsenzusom definira obvezu provođenja rodno osviještene politike (članak3.) te obvezu o uravnoteženim izbornim listama na svim razinama izbornog procesa (članak12.). No usprkos legislativi i institucionalnim mehanizmima, Hrvatska je daleko od stvarne rodne ravnopravnosti. Jedno od područja u kojem žene teško ostvaruju svoja prava je politika.

Godine 2015. održani su i 7. višestranački parlamentarni izbori u Hrvatskoj te je došlo do negativnog preokreta u području rodne ravnopravnosti u politici. Od najmanjeg broja žena u Saboru u zadnjih 10 godina do smanjivanja sankcija za stranke koje ne poštuju rodne kvote na kandidacijskim listama može se reći da je **2015. godina korak unazad za rodnu ravnopravnost u politici.**

PARLAMENTARNI IZBORI 2015. GODINE

1. USTAVNI SUD I RODNA NERAVNOPRAVNOST

Ono što je obilježilo parlamentarne izbore 2015. prije samog njihovog održavanja bila je odluka Ustavnog suda donesena 24. rujna 2015. Sasvim iznenadno Ustavni je sud mjesec i pol dana prije izbora jednoglasno donio odluku kojom se ukida odbacivanje svake liste na kojoj nije zastupljeno najmanje 40% pripadnika svakog spola te se obavezno provođenje kvota, umjesto tek na lokalnim izborima 2017. godine, mora prvi puta provesti na nadolazećim parlamentarnim izborima 2015. godine.

Zakonski okvir - Zakon o ravnopravnosti spolova

Kratkim pogledom u prošlost ova se odluka može smjestiti u kontekst i dobiti značenje. Rodne su kvote u Hrvatskoj uvedene 2008. godine Zakonom o ravnopravnosti spolova, organskim zakonom, koji u članku 15. kaže: „(1) Prilikom utvrđivanja i predlaganja liste kandidata/tkinja za izbor zastupnika u Hrvatski sabor, za izbor članova predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave kao i za izbor članova u Europski parlament političke stranke i drugi ovlašteni predlagatelji dužni su poštivati načelo ravnopravnosti spolova i voditi računa o uravnoteženoj zastupljenosti žena i muškaraca na izbornim listama sukladno članku 12. ovoga Zakona.¹

(2) U cilju provedbe stavka 1. ovoga članka političke stranke i drugi ovlašteni predlagatelji pri utvrđivanju izbornih lista dužni su uvoditi posebne mjere na način da zastupljenost muškaraca i žena na listama za izbor zastupnika u Hrvatski sabor, članova u predstavnička tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i članova u Europski parlament ne bude osjetno neuravnotežena, sukladno članku 12. stavku 3. ovoga Zakona. Sukladno članku 12. stavku 1. ovoga Zakona postupno povećanje podzastupljenog spola mora se postići najkasnije prigodom provedbe trećih redovitih izbora od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.“

Zakonom su utvrđene i sankcije za nepoštivanje ravnopravne zastupljenosti na listama te su se od razolikih mogućih sankcija hrvatski zakonodavci odlučili na financijske sankcije. Člankom 25. propisano je da „[p]olitičke stranke i drugi ovlašteni predlagatelji koji prilikom predlaganja lista kandidata/tkinja za izbor zastupnika u Hrvatski sabor, članove predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, kao i za članove u Europski parlament koji ne poštuju načelo ravnopravnosti spolova utvrđeno člankom 15. ovoga Zakona te ne vode računa o uravnoteženoj

¹ Članak 12. glasi: „Provođenjem posebnih mjera promicati će se ravnopravno sudjelovanje žena i muškaraca u tijelima zakonodavne, izvršne i sudbene vlasti, uključujući javne službe te postupno povećavati uključivanje podzastupljenog spola tako da njegova zastupljenost dosegne razinu njegovog udjela u ukupnom stanovništvu Republike Hrvatske.

zastupljenosti žena i muškaraca na izbornim listama sukladno članku 12. ovoga Zakona, kaznit će se za prekršaj novčanom kaznom od 50.000,00 kuna za izbore za zastupnike u Hrvatski sabor i članova u Europski parlament, novčanom kaznom od 40.000,00 kuna za izbore za članove gradskih vijeća i županijskih skupština, odnosno novčanom kaznom od 20.000,00 kuna za izbore za članove općinskih vijeća.“

Kao najproblematičniji dio Zakona o ravnopravnosti spolova činio se dio u Zakonu koji se odnosi na političke stranke. Problematika je bila prisutna i kada se donosio zakon, te se ponovila prije lokalnih izbora 2013. godine. Riječ je o tumačenju trećeg izbornog ciklusa. Pitanje je pokrenula zastupnica Hrvatskih laburista i predsjednica saborskog Odbora za ravnopravnost spolova Nansi Tireli. Formulacija „trećih redovitih izbora“ kao krajnji rok za provedbu članka 12. ostala je otvorena interpretaciji - misli li se na treći izborni ciklus kada moraju proći tri izbora na bilo kojoj razini održavanja ili je treći izborni ciklus shvaćen zasebno za svake izbore tako da moraju proći tri izborna ciklusa za europske, parlamentarne i lokalne (regionalne) izbore zasebno. Odnosno, pitanje je bilo hoće li se kvote provesti na lokalnim izborima 2013. ili na parlamentarnim izborima 2019. godine. Prvo je tumačenje dala Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova koja je smatrala da se „pojam „treći redovni izbori“ odnosi na političke izbore za predstavnička tijela lokalnih i regionalnih samouprava u Republici Hrvatskoj koji će se održati u travnju 2013. godine. Stajalište prema kojem bi se navedeni pojam tumačio kao treći izborni ciklus za svaku razinu vlasti zasebno, i prema kojem bi za osiguranje uravnotežene zastupljenosti izbornih lista trebalo čekati najmanje do 2020. godine, suprotno je načelu stvarne društvene jednakosti spolova propisano člankom 5. Zakona o ravnopravnosti spolova.“²

Uz Pravobraniteljicu, isto je mišljenje dao i Vladin ured za ravnopravnost spolova. S druge strane, Odbor za zakonodavstvo i Ministarstvo uprave dali su drugačije tumačenje. Odbor za zakonodavstvo svoj je prijedlog odluke ovako formulirao:

„Normativno određenje iz druge rečenice predmetnog stavka "najkasnije prigodom provedbe trećih redovitih izbora od dana stupanja na snagu ovoga Zakona" valja sagledati u smislu odredbi posebnih propisa kojima je uređena provedba izbora članova u predstavnička tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, izbora zastupnika u Hrvatski sabor i izbora članova u Europski parlament. Obzirom da su uređeni različitim propisima, kojima su utvrđena različita pravila za njihovo provođenje, navedeni izbori predstavljaju zasebne izborne institute.“³

Drugim riječima smatraju da se broje treći izbori na svakoj razini održavanja, što bi značilo da će prvi izbori na kojima bi se primjenjivale sankcije bili lokalni 2017. godine, parlamentarni 2019. godine te za Europski parlament 2025 godine.

2 <http://www.prs.hr/index.php/podrucja-aktivnosti/aktivnosti-politicke-stranke/447-uravnotezena-zastupljenost-zena-i-muskaraca-na-izbornim-listama> (pregledano 20.12.2015.)

3 Sjednica Hrvatskog sabora 14. studenog 2012.

Vlada Republike Hrvatske je, potaknuta zahtjevom Nansi Tireli, na sjednici 08. studenog 2012. odlučila prihvatiti mišljenje Ureda za zakonodavstvo i Ministarstvo uprave odgađajući primjenu članka 15. stavka 2. Zakona o ravnopravnosti spolova do 2017., 2019., odnosno 2025. godine.

Nakon sjednice Vlade održana je i sjednica Sabora 14. studenog 2012. na kojoj se raspravljalo o vjerodostojnom tumačenju članka 15. stavka 2. Zakona o ravnopravnosti spolova. Odbor za zakonodavstvo je nakon rasprave o tome je li uopće potrebno tumačenje članka 15. stavka 2. donio nejasan zaključak: „Glede roka od kojeg se mora postići uravnotežena zastupljenost muškaraca i žena u tijelima političkog i javnog odlučivanja on mora odražavati jasno opredjeljenje za ubrzanu dinamiku ostvarivanja načela ravnopravnosti spolova.“⁴

Odluka Hrvatskog sabora donesena je na sjednici 7. prosinca 2012. godine te objavljena u Narodnim novinama, broj 82/2008. Odluka je ista kao i prijedlog odluke koji je dao Odbor za zakonodavstvo a koja smatra da se ne treba dati vjerodostojno tumačenje članka 15. stavka 2. Zakona o ravnopravnosti spolova jer je rok jasno određen. Ne samo da je jasno određen, već podrazumijeva odgađanje provođenja članka 15., kao što je i Vlada zaključila.⁵

⁴ Sjednica Hrvatskog sabora 14. studenog 2012.

⁵ Narodne novine, br. 82/08.

Zakonski okvir - Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o izborima zastupnika u Hrvatski sabor

Novi spomen rodni kvota u zakonodavnoj sferi dogodio se prilikom donošenja Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o izborima zastupnika u Hrvatski sabor koji je donesen 17. veljače 2015. godine. Već postojećem članku 21. dodan je članak 21.a koji glasi:

„Prilikom utvrđivanja i predlaganja stranačkih lista i neovisnih lista za izbor zastupnika u Sabor predlagatelji lista dužni su poštovati načelo ravnopravnosti spolova i voditi računa o uravnoteženoj zastupljenosti žena i muškaraca na listama.

Lista za izbor zastupnika u skladu je s načelima iz stavka 1. ovoga članka ako je na listi najmanje 40% pripadnika svakog spola. Lista na kojoj nije zastupljeno najmanje 40% pripadnika svakog spola nije pravovaljana.“

Nakon koraka unazad koji se dogodio s odgađanjem provedbe rodni kvota, ovo se činio kao korak naprijed. Pitanje sankcija stranaka koje se ne bi pridržavale odredbi od 40% podzastupljenog spola na svojim listama bilo je u centru pažnje svaki puta kada se raspravljalo o kvotama.

Čak se i na saborskoj raspravi 14. studenog 2012. kada se trebalo primarno raspravljati o roku provođenja rodni kvota većim dijelom raspravljalo o sankcijama. U zaključku sjednice stoji da bi se „[...] trebalo bi preispitati predviđene novčane sankcije i utvrditi njihove raspone tako da predstavljaju učinkovito sredstvo postizanja cilja određenog Zakonom. Pri određenju raspona novčanih sankcija potrebno je voditi računa i praviti razliku u odnosu na razinu vlasti za koju se provode izbori. Kao krajnja mjera može se predvidjeti i neprihvatanje, odnosno odbacivanje kandidacijske liste, a može se predvidjeti i primjena instituta zamjenjivanja kandidata na listi.“⁶

Novim dopunama Zakona o izborima zastupnika u Hrvatski sabor upravo je donesena ta „krajnja mjera“ - odbacivanje svake liste koja nema barem 40% podzastupljenog spola. Novi članak stupio je osmog dana od objave Zakona u „Narodnim novinama“. Drugim riječima, i same kvote postaju obvezujuće na parlamentarnim izborima 2015. godine.

⁶ Sjednica Hrvatskog sabora 14. studenog 2012.

Uplitanje Ustavnog suda - demokracija iznad svega?

Demokratska stranka žena (DSŽ), odnosno predsjednica stranke Marija Jelinčić, podnijela je prijedlog za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o izborima zastupnika u Hrvatski sabor („Narodne novine“ broj 19/15). Razlog problematičnosti određenih članaka i stavki Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o izborima zastupnika u Hrvatski sabor prema Mariji Jelinčić leži u tome da se njima „uvodi diktatura jedne oligarhije koju se neće moći smijeniti demokratskim putem“.⁷

Ovakvom zaključku došla je jednostavnom računicom: „Ako Ustavni sud RH, odluči da ovakav Zakon može ostati na snazi, onda će zasigurno RH uskoro biti zemlja sa 1,500.000 umirovljenika i 800000 zaposlenih u javnom sektoru, od toga ogroman broj /kaste uhljeba/ koje su/će zaposliti /uhljebiti/ vlastodršci $(X=Y)=X$, sa totalno upropaštenim realnim sektorom, sa preko 300000 nezaposlenih, te 300000 mladih koji već masovno napuštaju ili će tek pobjeći iz RH i koji nemaju gotovo nikakvu priliku da demokratskim putem, na slobodnim i poštenim demokratskim izborima stvore pretpostavke za promjene koje će im osigurati budućnost, a pogotovo nakon donošenja ovakvog Zakona kojim se zatire i gubi svaki smisao demokracije i na mala vrata ukida višestranačje u RH [...]“.⁸

Marija Jelinčić posebno se osvrnula na rodne kvote i pokušala argumentirati zašto kvote u dosadašnjem obliku nisu dobre te zahtijeva njihovu promjenu.

„Unošenje ove odredbe u Zakon predstavlja tek najobičniju farsu kojom se ne rješava pitanje ravnopravnosti spolova odnosno zaštita podzastupljenog /ženskog spola/, već se naprotiv omogućava cementiranje neravnopravnosti spolova.

Stavak 1. i 2. ovog Zakona, u potpunoj su kontradikciji Jer u stavku 1. se navodi da su predlagatelji lista dužni poštovati načelo 'ravnopravnosti' spolova i voditi računa o 'uravnoteženoj' zastupljenosti žena i muškaraca na listama.

Načelo ravnopravnosti se ne poštuje u ovom članku stavku 2. Zakona, jer u RH ima više od 50% osoba ženskog spola, pa bi zastupljenost spolova trebala biti utvrđena u odnosu na postotak stanovništva.

Načelo uravnoteženosti se također ne poštuje, jer se onda Zakonom trebalo utvrditi da se kandidati ženskog i muškog spola naizmjenično stavljaju na izbornu listu.

Po ovakvoj definiciji Zakona sa postotkom od najmanje 40% pripadnika oba spola, ništa se ne rješava jer taj postotak može biti bilo koji npr., 20%, 27%, 36% ili 43%, a ako je na ovaj način

⁷ Odluka Ustavnog suda, Broj: U-I-1397/2015

⁸ Odluka Ustavnog suda, Broj: U-I-1397/2015

definirana ravnopravnost i uravnoteženost spolova na listama, onda se ništa bitnije ne mijenja u odnosu na dosadašnje stanje osim eventualno statističkih podataka.“⁹

Po ovakvom tumačenju kvota i svođenju istih na čisto matematičku računicu pokazuje se temeljno nerazumijevanje koncepta rodnih kvota. Tek se kasnije u tekstu prigovora Marije Jelinčić može uvidjeti glavni razlog prigovora na članak 21.1 Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o izborima zastupnika u Hrvatski sabor.

„Ovako definirana odredba zapravo ograničava konkretno pravo Demokratske stranke žena i eventualno drugih stranaka koje se suštinski i istinito zalažu za veće sudjelovanje žena u društvenom i političkom životu, da s obzirom na svoju strukturu, program i interese stavi na svoje liste veći postotak žena od ovdje propisanog.

Naime, Demokratska stranka žena u posljednja dva izborna ciklusa za Hrvatski sabor je u svih deset izbornih jedinica imala na svojim listama od 70% do 100% žena, te tako znatno povećala postotak žena u izbornim procesima u RH.“

Demokratskoj stranci žena prvenstveno smeta činjenica da je riječ o rodnim a ne ženskim kvotama, tj. da podzastupljeni spol znači i muški i ženski. Upitno je bi li DSŽ kada bi izašla samostalno na izbore mogla na svojim listama imati ravnomjernu zastupljenost kandidata i kandidatkinja.

Shodno prigovorima Ustavni je sud na sjednici dana 24. rujna 2015. jednoglasno donio odluku u kojoj Ustavni sud vrlo izričito ustavnu vrednotu ravnopravnosti spolova ne smatra najvišom vrednotom ustavnog poretka Republike Hrvatske, suprotno tome što piše u Ustavu Republike Hrvatske.

S jedne strane, Ustavni je sud donio odluku u kojoj se ukida posljednja rečenica članka 21.a stavka 2. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o izborima zastupnika u Hrvatski sabor koja glasi: „Lista na kojoj nije zastupljeno najmanje 40% pripadnika svakog spola nije pravovaljana“. Razlog donošenja ovakve odluke jest međuostalim i nedovoljno dobro obrazložen razlog odabira baš ovakve sankcije prilikom predlaganja navedenog zakona. Stoga Ustavni sud zaključuje: „[...] u konkurenciji dviju inače jednakovrijednih vrednota ustavnog poretka Republike Hrvatske iz članka 3. Ustava (višestranački demokratski sustav vs. ravnopravnost spolova), prevagu ima i uvijek mora imati višestranačka demokracija kad je riječ o izborima zastupnika u Hrvatski sabor.“¹⁰ Stav je Ustavnog suda da su sve Ustave vrednote jednake, ali da je vrednota višestranačke političke demokracije jednakija od drugih. Tako Ustavni sud zaključuje da „nju (višestranačku političku demokraciju

⁹ Odluka Ustavnog suda, Broj: U-I-1397/2015

¹⁰ Odluka Ustavnog suda, Broj: U-I-1397/2015

op.a.) nije dopušteno nerazmjerno potirati, pa ni u ime ostvarenja drugih najviših ustavnih vrednota“.¹¹

Otkuda Ustavnim sudu ideja da je višestranačka politička demokracija vrednota koja uvijek mora biti iznad vrednote ravnopravnosti spolova nije poznato.

S druge strane, Ustavni je sud potvrdio obavezu primjenu rodni kvota na parlamentarnim izborima 2015. godine: „Suprotno tome, ZID-om ZIZHS-a/2015¹² propisana je obveza sastavljanja kandidacijskih lista s najmanje 40% pripadnika svakog spola već na izborima za 8. saziv Hrvatskog sabora, to jest na izborima 2015. godine“¹³

¹¹ Odluka Ustavnog suda, Broj: U-I-1397/2015

¹² ZID ZIZHS/2015 odnosi se na Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o izborima zastupnika u Hrvatski sabor (op.a.)

¹³ Odluka Ustavnog suda, Broj: U-I-1397/2015

2. ANALIZA KANDIDACIJSKIH LISTA I IZABRANIH ZASTUPNIKA_CA NA PARLAMENTARNIM IZBORIMA 2015.

Izbori za Hrvatski sabor održani su 08. studenog 2015. godine, te je glasalo ukupno 1.508.825 birača_ica, odnosno 46,57% birača_ica.

Glavni zaključak ovih izbora jest da iako su rodne kvote od 40% na kandidacijskim listama na ovim izborima bile obavezne, **rijetko se koja stranka njih i pridržavala**. Ukupan postotak kandidata i kandidatkinja čini se relativno izjednačen (unutar je najniže granice od 40% kojom se smatra osjetna zastupljenost), međutim razlike unutar kandidacijskih lista stranaka i koalicija su izričito primjetne. Najveći je jaz između ORAH-ovih lista (sa zip sustavom) te lista Domoljubne koalicije (s kroničnim nedostatkom žena na svim kandidacijskim listama).

Najveće razočaranje ovih izbora upravo je u **broju žena koje su izabrane**. Od uvjetne zastupljenosti na kandidacijskim listama (41,41%) do kroničnog nedostatka izabranih žena (15,23%) tri su razloga koja se objašnjavaju ovu situaciju. Prvi je **nepoštivanje rodni kvota** na kandidacijskim listama, a drugi je razlog **stavljanje žena na dno kandidacijskih lista** gdje nemaju realnu šansu biti izabrane. Treći je razlog činjenica da su **male stranke te koje su većinom poštivale rodne kvote** (za razliku od većih stranaka), međutim upravo one nisu prešle izborni prag te se kod većih stranaka i nije imalo kandidatkinja za izabrati.

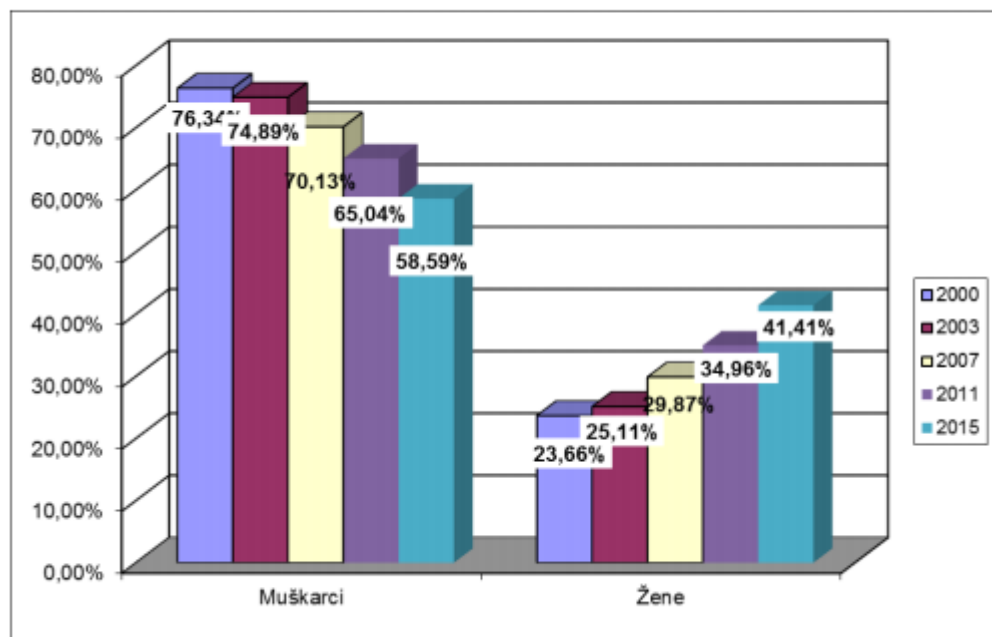
Post-izborna situacija i nije iznenađujuća ako se procijeni vjerojatnost izbora kandidatkinja na temelju sastava izaberivih mjesta na stranačkim/koalicijskim listama. Dvije najveće koalicije (Domoljubna i Hrvatska raste) imaju udio kandidatkinja na izaberivim mjestima od samo 15%, dok ukupni **udio kandidatkinja na izaberivim mjestima svih relevantnijih stranaka iznosi 24%**.

Ovim izborima prekinut je trend jednakog broja izabranih mladih muškaraca i žena. Na ovim izborima izabrane su samo dvije mlade osobe, i to dva mlada muškarca. I kod mladih žena može se primijetiti sličan obrazac između razlike u broju kandidiranih žena i izabranih žena. Riječ je o ravnopravnom ukupnom omjeru kandidiranih mladih žena naspram mladih muškaraca te **neravnopravnom omjeru izabranih mladih zastupnika i zastupnica**.

Analiza kandidacijskih lista

Ukupan broj kandidatkinja na ovim izborima je 957 (kandidata je 1354) odnosno 41,41%. Riječ je po povećanju od 6,45% od parlamentarnih izbora 2011. (iako se realan broj kandidatkinja smanjio od prošlih izbora - 2011. ih je bilo 1524).

Po spolu

Graf preuzet iz Izvješća o provedenim izborima za zastupnike u Hrvatski sabor 2015. Državnog izbornog povjerenstva

Kao što je u prošlom poglavlju detaljno razloženo, na ovim izborima su prvi put bile obavezne rodne kvote, odnosno svaka je lista trebala imati barem 40% podzastupljenog spola inače slijede financijske sankcije. Unatoč tome, od ukupno 166 lista čak 33 nemaju 40% podzastupljenog spola.

STATISTIKA SPOLNE ZASTUPLJENOSTI NA LISTAMA PO IZBORNIM JEDINICAMA

Izborna jedinica	IMA 40%	NEMA 40%	Ukupno
I. IZBORNA JEDINICA	17	2	19
II. IZBORNA JEDINICA	13	4	17
III. IZBORNA JEDINICA	13	3	16
IV. IZBORNA JEDINICA	12	2	14
IX. IZBORNA JEDINICA	10	3	13
V. IZBORNA JEDINICA	10	3	13
VI. IZBORNA JEDINICA	11	4	15
VII. IZBORNA JEDINICA	13	4	17
VIII. IZBORNA JEDINICA	13	2	15
X. IZBORNA JEDINICA	13	3	16
XI. IZBORNA JEDINICA	8	3	11
Ukupno	133	33	166

Graf preuzet iz Kandidatura - Statistički podaci Državnog izbornog povjerenstva

- *analiza po stranačkim/koalicijskim listama*

Domoljubna koalicija **na nijednoj listi** nema 40% podzastupljenog spola. Isto tako Hrvatski demokratski savez Slavonije i Branje (HDSSB) nema **nijednu listu** na kojoj su zadovoljene rodne kvote (od ukupno 2 prijavljene). Autohtona-Hrvatska stranka prava A-HSP ima **9** lista gdje nema barem 40% podzastupljenog spola, koalicija Hrvatska raste ima **5** lista na kojima nisu ispoštovane rodne kvote. Socijalistička Radnička Partija Hrvatske (SRP) ima **2** (od ukupno 5) liste na kojima nisu zadovoljene rodne kvote. Koalicija Reformisti, Naprijed Hrvatska!, Stranka Hrvatskih Umirovljenika, Dubrovački Demokratski Sabori Zeleni Forum imaju **2** liste na kojima nema barem 40% podzastupljenog spola. Koalicija Hrvatske Kršćanske Demokratske Unije (HKDU), Hrvatske Demokratske Stranke i Nacionalnih Demokrata (ND) imaju **jednu listu** na kojima nema barem 40% podzastupljenog spola.

Kada se liste koje nemaju rodne kvote preračunaju u financijske sankcije ispada da će ukupno stranke/koalicije morati platiti **1.650.000 kuna** za 33 od 166 lista.

Domoljubna koalicija morat će platiti 550.000 kuna. Autohtona - Hrvatska Stranka Prava (A- HSP) morat će platiti 450.000 kuna. Hrvatska raste morat će platiti 250.000 kuna. Socijalistička Radnička Partija Hrvatske (SRP) morat će platiti 150.000 kuna. HDSSB morat će platiti 100.000 kuna. Koalicija Reformisti, Naprijed Hrvatska!, Stranka Hrvatskih Umirovljenika, Dubrovački Demokratski Sabor i

Zeleni Forum morat će platiti 100.000 kuna. Koalicija Hrvatske Kršćanske Demokratske Unije (HKDU), Hrvatske Demokratske Stranke i Nacionalnih Demokrata (ND) morat će platiti 50.000 kuna.

Od 33 liste koje nemaju barem 40% podzastupljenog spola dvije su liste s postotkom muškaraca ispod 40%. Riječ je o listama Koalicije Reformisti, Naprijed Hrvatska!, Stranka Hrvatskih Umirovljenika, Dubrovački Demokratski Sabori Zeleni Forum u 6. izbornoj jedinici (10 žena i 4 muškarca) i 10. izbornoj jedinici (10 žena i 4 muškarca).

Kao **primjer dobre prakse** u implementiranju rodni kvota može se istaknuti ORAH koji ima uravnotežene liste sastavljene po „zip“ sustavu te imaju točno 50% žena na svim svojim listama.

STATISTIKA SPOLNE ZASTUPLJENOSTI NA LISTAMA PO PREDLAGATELJIMA

Predlagatelj	IMA 40%	NEMA 40%	Ukupno
AKCIJA MLADIH - AM	9		9
AUTOHTONA - HRVATSKA STRANKA PRAVA - A - HSP	2	9	11
BRANITELJSKO DOMOLJUBNA STRANKA HRVATSKE	4		4
DEMOKRATSKI SAVEZ NACIONALNE OBNOVE - DESNO	1		1
HDZ, HSS, HSP AS, BUZ, HSLS, HDS, ZDS, HRAST - POKRET ZA USPJEŠNU HRVATSKU		1	1
HDZ, HSS, HSP AS, BUZ, HSLS, HRAST - POKRET ZA USPJEŠNU HRVATSKU, HDS, ZDS		10	10
HKDU, HDS, ND	6	1	7
HKDU, ND, HDS	1		1
HKS, HSP, OS	11		11
HRVATSKA STRANKA REDA - HSR	1		1
HRVATSKA ZORA STRANKA NARODA - HZ	6		6
HRVATSKI DEMOKRATSKI SAVEZ SLAVONIJE I BARANJE - HDSSB		2	2
IDS, PGS, RI	1		1
MEDIMURSKI DEMOKRATSKI SAVEZ - MDS	1		1
MOST NEZAVISNIH LISTA - MOST	11		11
NAPRIJED HRVATSKA!, REFORMISTI, UMIROVLJENICI, ZF, DDS	5		5
NEOVISNA LISTA - DAMIR BAJS	1		1
NEOVISNA LISTA - MIRA DAVIDOVIĆ	1		1
NEOVISNA LISTA - VESNA PINJUH	1		1
NEOVISNA LISTA - ŽELJKO KNAPIĆ	1		1
NEOVISNA LISTA - ŽELJKO LACKOVIĆ	1		1
ODRŽIVI RAZVOJ HRVATSKE - ORaH	11		11
PAMETNO	3		3
POKRET ZAJEDNO	3		3
RADNIČKA FRONTA - RF	3		3
REFORMISTI, DDS, NAPRIJED HRVATSKA!, UMIROVLJENICI, ZF		1	1
REFORMISTI, NAPRIJED HRVATSKA!, UMIROVLJENICI, ZF, DDS	4	1	5
SDP, HNS, HSU, HRVATSKI LABURISTI - STRANKA RADA, A - HSS, ZS	5	4	9
SDP, HNS, HSU, HRVATSKI LABURISTI - STRANKA RADA, A - HSS, ZS, SDSS		1	1
SOCIJALISTIČKA RADNIČKA PARTIJA HRVATSKE - SRP	2	3	5
STRANKA RADA I SOLIDARNOSTI, DPS, DSŽ, HES, HRS, ZELENI, ID-DI, MS, NSH, NOVI VAL, SU, UDU, ZELENI, ZS	10		10
STRANKA RADA I SOLIDARNOSTI, ID-DI, DPS, DSŽ, HES, HRS, ZELENI, MS, NSH, NOVI VAL, SU, UDU, ZELENI, ZS	1		1
U IME OBITELJI-PROJEKT DOMOVINA	11		11
ZA GRAD	4		4
ŽELJKO KERUM - HRVATSKA GRAĐANSKA STRANKA	2		2
ŽIVI ZID	9		9
ŽIVI ZID, AM	1		1
Ukupno	133	33	166

Graf preuzet iz Kandidatura - Statistički podaci Državnog izbornog povjerenstva

- **analiza kandidatkinja s obzirom na mjesto na listi**

Prilikom analize kandidacijskih lista stranaka/koalicija za koje se očekivalo prije izbora da će dobiti mandate, analizirao se i postotak žena na gornjem dijelu listu (1.-7. mjesto) i na donjem dijelu liste (8.-14. mjesto) te broj žena koje su na prvom mjestu na listama.

Najmanji ukupni postotak žena na listama ima HDSSB koji na svoje dvije izborne liste ima samo 10,7% žena ukupno. Nakon njih slijedi Domoljubna koalicija s 22% žena na svim listama, te Hrvatska raste s 38,5% žena na listama.

Najmanji postotak žena na vrhu liste ima koalicija Hrvatska raste sa samo **24,07%** a nakon njih odmah slijedi i Domoljubna koalicija s 25,8% žena na vrhu liste. Ovo ujedno znači i da se na **listama najvećih koalicija preko 70% žena nalazi na dnu lista** (74,2% u slučaju Domoljubne koalicije i 75,7% u slučaju Hrvatska raste).

Samo je **13,6%** žena na 1. mjestu kandidacijskih lista, odnosno samo 10 žena naspram 63 muškarca. Domoljubna koalicija; HDSSB; koalicija IDS; PGS, RI; te koalicija Stranka rada i solidarnosti, DPS, DSŽ, HES, HRS, Zeleni, ID-DI, MS, NSH, Novi val, SU, UDU, Zeleni, ZS **nemaju niti jednu ženu** 1. mjestu kandidacijskih lista.

Stranka/koalicija	% žena na listi	% gornji dio	% donji dio	1. mjesto
Živi zid	47%	43,3%	56,7%	1
Domoljubna koalicija	22%	25,8%	74,2%	0
MOST	45%	36,5%	63,4%	2
Hrvatska raste	38,5%	24,07%	75,9%	1
HDSSB	10,7%	33%	67%	0
IDS, PGS, RI	40%	33,3%	66,6%	0
ORAH	50%	50%	50%	5
Reformisti, Naprijed Hrvatska!, Umirovljenici, ZF, DDS	45,7%	32,8%	67,2%	1
Stranka rada i solidarnosti, DPS, DSŽ, HES, HRS, Zeleni, ID-DI, MS, NSH, Novi val, SU, UDU, Zeleni, ZS	46,4%	41,5%	58,5%	0

- *analiza s obzirom na spol i dob*

Kada se uz kategoriju spola uzme i dob, situacija je još mračnija. Najporaznije statistike o mladim političarima i političarima možemo vidjeti kod Domoljubne koalicije i Hrvatske raste. Obje koalicije imaju **samo jednu mladu osobu**¹⁴ na ukupno 10 kandidacijskih lista. U postocima je riječ o samo 0,7% mladih na svim kandidacijskim listama. Kod Domoljubne koalicije riječ je o jednom mladom muškarcu u 4. izbornoj jedinici na 5. mjestu, a kod Hrvatske raste riječ je o jednoj mladoj ženi u 5. izbornoj jedinici na 7. mjestu.

HDSSB ima samo jednu mladu osobu na svoje dvije kandidacijske liste i to mladog muškarca na nezavidnom 13. mjestu u 5. izbornoj jedinici.

Najveći postotak mladih nalazi se na listama Živog zida (26,4%) dok je na drugom mjestu ORAH s 11,4% mladih. Mlade žene prevladavaju na listama naspram mladih muškaraca; ukupno ih je 49 (55,7%) naspram 39 (44,3%) mladih muškaraca.

Veći broj mladih kandidatkinja naspram mladih kandidata nije iznimka ovih izbora. Mlade žene prevladavaju i na kandidacijskim listama i među zastupnicima/ama. Na parlamentarnim izborima 2007. godine među mladim kandidatima i kandidatkinjama, mlade žene činile su 38,15%. Nakon izbora 2007. godine, žene su činile oko 20% svih zastupnika/ca u Hrvatskom saboru, a mlade žene 66% svih mladih zastupnika/ca (ukupno ih je bilo 6) što pokazuje da su mlade žene zauzimale više pozicije na izbornim listama od mladih muškaraca. U sedam izbornih ciklusa od osamostaljenja, u Saboru je bilo 18 mladih zastupnika/ca od čega su polovica bile mlade žene.

Jedno od objašnjenja većeg broja mladih žena u politici naspram mladih muškaraca leži u tome da političke stranke time što stavljaju mlade žene na liste ostvaruju **zastupljenost dviju podzastupljenih skupina** u političkim procesima: mladi i žene.

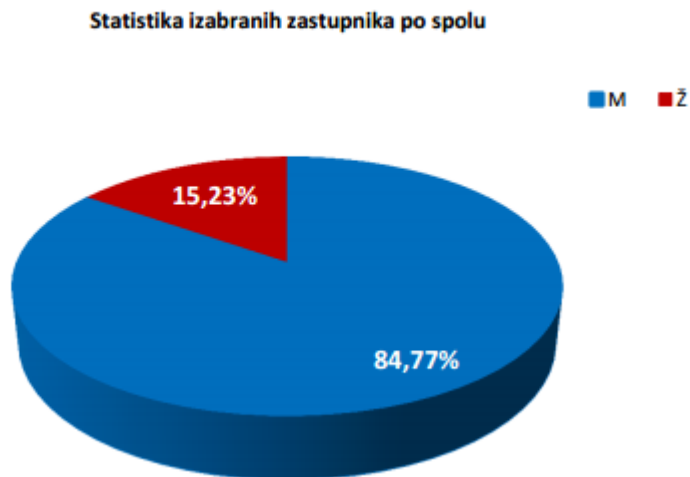
Osim Domoljubne koalicije i HDSSB-a koji nemaju niti jednu mladu ženu na svojim listama, najmanji postotak mladih žena s obzirom na ukupan broj žena na stranačkim/koalicijskim listama ima Hrvatska raste s 1,8% mladih žena (točnije riječ je o jednoj mladoj ženi) te koalicija Reformisti, Naprijed Hrvatska!, Stranka Hrvatskih Umirovljenika, Dubrovački Demokratski Sabor i Zeleni Forum sa 6.25% mladih žena od ukupnog broja žena.

¹⁴ Mlade osobe smo definirale kao osobe između 18. i 29. godina.

Stranka/Koalicija	Ukupno mladih % (i broj)	Mladi muškarci	Mlade žene	% mladih žena naspram ukupnog broja žena
ORAH	11.4% (16)	43.7% (7)	56.3% (9)	12.9%
Domoljubna koalicija	0.7% (1)	100% (1)	0%	0%
Hrvatska raste	0.7% (1)	0%	100% (1)	1.8%
Stranka rada i solidarnosti, DPS, DSŽ, HES, HRS, Zeleni, ID-DI, MS, NSH, Novi val, SU, UDU, Zeleni, ZS	6.4% (9)	22.2% (2)	77.8% (7)	14%
MOST	10% (14)	35.7% (5)	64.3% (9)	14.2%
Reformisti, Naprijed Hrvatska!, Umirovljenici, ZF, DDS	5% (7)	42.8% (3)	57.2% (4)	6.25%
Živi zid	26.4% (37)	54.1% (20)	45.9% (17)	25.3%
HDSSB	3.5% (1)	100% (1)	0%	0%
IDS, PGS, RI	14% (2)	0%	100% (2)	33.3%

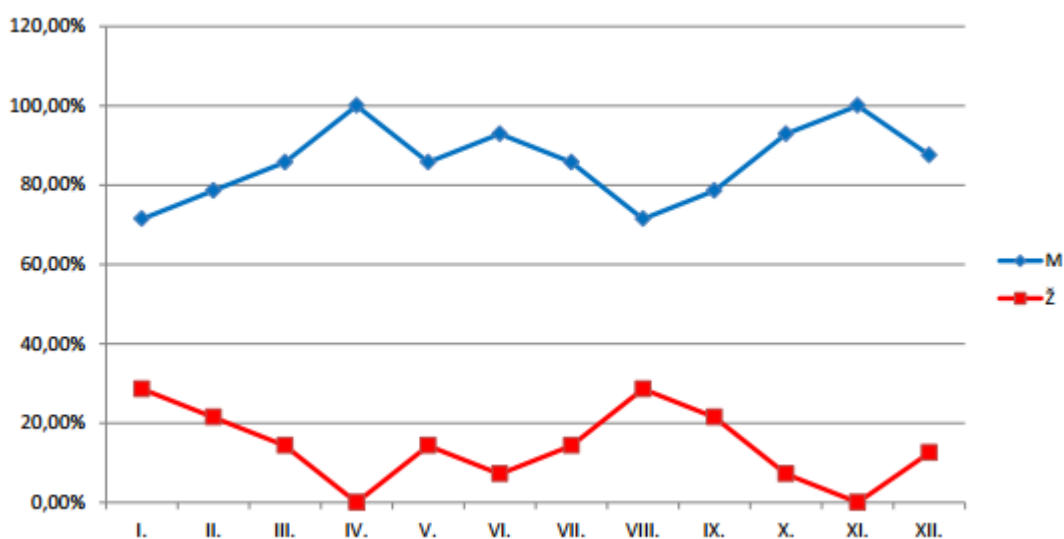
Analiza izabranih zastupnika_ca

Od ukupno 151 izabranih zastupnika_ca, zastupnika je 128 (84,77%) dok je zastupnica 23 (15,23%).
Prosjek godina je kod zastupnika 49 godina a kod zastupnica 47 godina.

Graf preuzet iz Izvješća o provedenim izborima za zastupnike u Hrvatski sabor 2015. Državnog izbornog povjerenstva

Izdvajaju se 4. i 11. izborna jedinica s **nijednom izabranom zastupnicom**. U svim izbornim jedinicama izabrano je manje od jedne trećine zastupnica od ukupno izabranih zastupnika_ca. Jaz u broju izabranih zastupnika nasuprot broju izabranih zastupnica poprilično je očigledan.

Graf preuzet iz Izvješća o provedenim izborima za zastupnike u Hrvatski sabor 2015. Državnog izbornog povjerenstva

- **omjer kandidiranih i izabranih kandidata_kinja**

Posebno je zanimljivo primijetiti razliku u omjeru između kandidiranih i izabranih muškaraca te kandidiranih i izabranih žena. Postotak kandidiranih žena veći je od 40%¹⁵, odnosno riječ je o određenom balansu između broja kandidiranih žena i muškaraca. Dok kada se uzme u obzir koliko se kandidata i kandidatkinja izabralo, uočava se veliki disbalans. Od svih kandidata i kandidatkinja, izabranih kandidatkinja samo je jedna petina. Točnije od izabranih kandidata_kinja samo je 15,23% žena dok je 84,77% muškaraca. Od svih muških kandidata izabrano je 9,45% dok je od svih ženskih kandidatkinja izabrano samo 2,40%. To znači da je izabran otprilike svaki 10. kandidirani muškarac te otprilike svaka 40. kandidirana žena.

Izračunale smo i **vjerojatnost izbora kandidatkinja** na temelju sastava izaberivih¹⁶ mjesta na listama.

Udio kandidatkinja na listama Domoljubne koalicije na izaberivim mjestima je **11,5%**, a kod koalicije Hrvatska raste je **18,5%**. Ukupno, udio kandidatkinja na izaberivim mjestima dviju najvećih koalicija je **15%**.

Za manje političke stranke i koalicije, a koje su pak dovoljno velike da bi mogle osvojiti mandate u ovoj maloj analizi su promotrene: ORAH; Stranka rada i solidarnosti, DPS, DSŽ, HES, HRS, Zeleni, ID-DI, MS, NSH, Novi val, SU, UDU, Zeleni, ZS; Most; HDSSB; Živi Zid; IDS, PGS, RI; Reformisti, Naprijed Hrvatska!, Umirovljenici, ZF, DDS, a rezultati su sljedeći:

ORAH - 50% (15 od 30)

Stranka rada i solidarnosti, DPS, DSŽ, HES, HRS, Zeleni, ID-DI, MS, NSH, Novi val, SU, UDU, Zeleni,

ZS - 33% (10 od 30)

Reformisti, Naprijed Hrvatska!, Umirovljenici, ZF, DDS - 30% (9 od 30)

MOST - 27% (8 od 30)

Živi zid - 27% (8 od 30)

HDSSB - 17% (1 od 6)

IDS, PGS, RI - 0% (0 od 3)

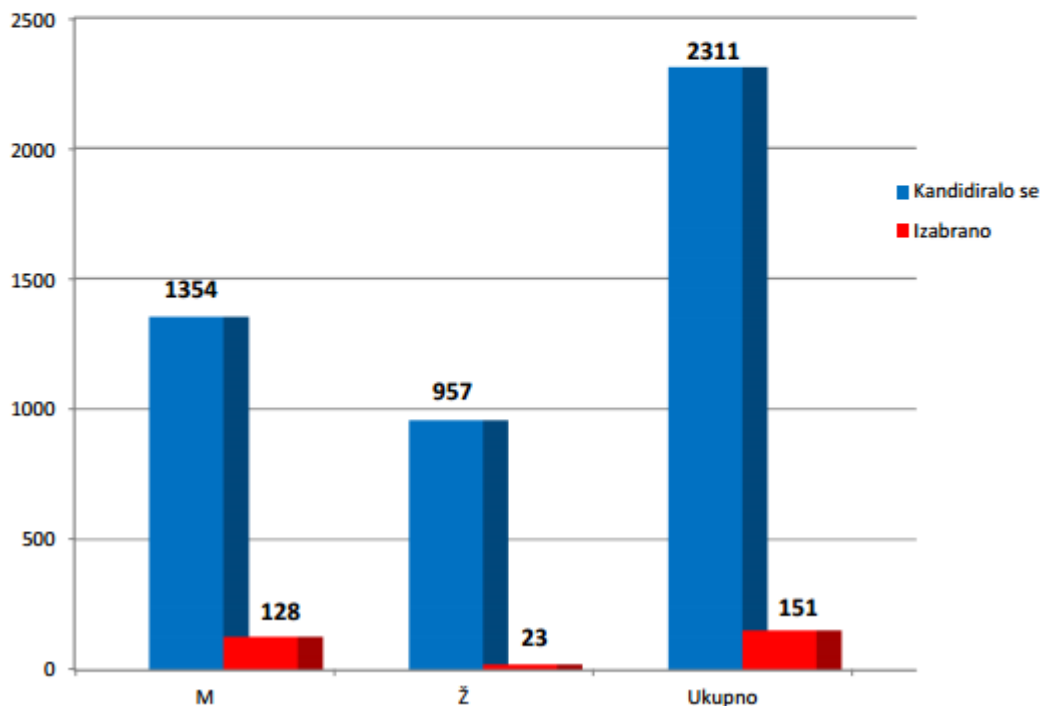
Ukupno, udio kandidatkinja na izaberivim mjestima svih relevantnijih stranaka iznosi 24%.

¹⁵ 40% uzima se kao granica osjetne zastupljenosti određenog spola

¹⁶ Pod izaberiva mjesta mislimo na od 1. do 7. mjesta na listi za velike stranke/koalicije, dok je su za male stranke/koalicije izaberiva mjesta od 1. do 3. mjesta na listi.

Odnos broja kandidata i broja izabranih zastupnika

	Ukupno	M		Ž	
		Broj	%	Broj	%
Kandidiralo se:	2311	1354	58,59%	957	41,41%
Izabrano:	151	128	84,77%	23	15,23%
Izabranih (%):	6,53%	9,45%		2,40%	

Graf preuzet iz Izvješća o provedenim izborima za zastupnike u Hrvatski sabor 2015. Državnog izbornog povjerenstva

- *izabrani kandidati_kinje na listama nacionalnih manjina*

Među izabranim kandidatima i kandidatkinjama na listama nacionalnih manjina situacija je još gora. Od ukupno 8 izabranih kandidata_kinja, samo je jedna žena (albanska, bošnjačka, crnogorska, makedonska i slovenska manjina).

- *razlike između stranačkih/koalicijskih lista*

Prilikom analize spola izabranih zastupnika i zastupnica po stranačkim i koalicijskim listama očita je velika razlika među strankama/koalicijama.

**Statistika izabranih zastupnika po listama
(izabrani zastupnici od I. do XI. izborne jedinice)**

Lista	Izabrani zastupnici		M			Ž		
	Broj	Prosjeck starosti (god)	Broj	%	Prosjeck starosti (god)	Broj	%	Prosjeck starosti (god)
"STRANKA RADA I SOLIDARNOSTI", DPS, DSŽ, HES, HRS, ZELENI, ID-DI, MS, NSH, NOVI VAL, SU, UDU, ZELENI, ZS	2	54,00	2	100,00%	54,00	0	0,00%	0,00
HDZ, HSS, HSP AS, BUZ, HSLS, HDS, ZDS, HRAST - POKRET ZA USPJEŠNU HRVATSKU	7	51,29	6	85,71%	53,83	1	14,29%	36,00
HDZ, HSS, HSP AS, BUZ, HSLS, HRAST - POKRET ZA USPJEŠNU HRVATSKU, HDS, ZDS	52	49,12	49	94,23%	49,76	3	5,77%	38,67
HRVATSKI DEMOKRATSKI SAVEZ SLAVONIJE I BARANJE - HDSSB	2	58,50	2	100,00%	58,50	0	0,00%	0,00
IDS, PGS, RI	3	49,67	3	100,00%	49,67	0	0,00%	0,00
MOST NEZAVISNIH LISTA - MOST	19	48,21	14	73,68%	48,00	5	26,32%	48,80
REFORMISTI, NAPRIJED HRVATSKAI, UMIROVLJENICI, ZF, DDS	1	66,00	1	100,00%	66,00	0	0,00%	0,00
SDP, HNS, HSU, HRVATSKI LABURISTI - STRANKA RADA, A - HSS, ZS	52	47,52	41	78,85%	46,61	11	21,15%	50,91
SDP, HNS, HSU, HRVATSKI LABURISTI - STRANKA RADA, A - HSS, ZS, SDSS	4	44,50	2	50,00%	41,50	2	50,00%	47,50
ŽIVI ZID	1	25,00	1	100,00%	25,00	0	0,00%	0,00
UKUPNO	143	48,55	121	84,62%	48,69	22	15,38%	47,77

Graf preuzet iz Izvješća o provedenim izborima za zastupnike u Hrvatski sabor 2015. Državnog izbornog povjerenstva

Među strankama/koalicijama koje su dobile manje od pet mandata **nema nijedne izabrane kandidatkinje**. Riječ je o koaliciji „Stranka rada i solidarnosti“, DPS, DSŽ, HES, HRS, Zeleni, ID-DI, MS, NSH, NOVI VAL, SU, UDU, Zeleni, ZS; stranci Hrvatski demokratski savez Slavonije i Branje - HDSSB; koaliciji IDS, PGS, RI; koaliciji Reformisti, Naprijed Hrvatska!, Umirovljenici, ZF, DDS; te stranci Živi zid.

Među strankama/koalicijama koje su dobile više od 5 mandata razlike postoje, međutim ne prevelike.

Iako ni blizu ravnomjerne zastupljenosti muškaraca i žena, najveći udio izabranih žena ima MOST. Od ukupno 19 izabranih kandidata i kandidatkinja, izabrano je 5 žena (26,32%) i 14 muškaraca (73,68%).

Na listama koalicije Hrvatska raste je od ukupno 56 izabranih kandidata i kandidatkinja, izabrano 13 žena (23,2%) te 43 muškarca (76,8%).

Domoljubna koalicija ima daleko najmanji broj izabranih žena, što je očekivana situacija s obzirom na kronično mali broj žena na kandidacijskim listama. Od ukupno 59 izabranih kandidata i kandidatkinja, izabrane su samo 4 žene (6.7%) nasuprot 55 izabranih muškaraca (93,2%).

Kada se gleda broj izabranih zastupnica po izbornim jedinicama, nema pretjeranih razlika. U nijednoj izbornoj jedinici nema barem 40% žena izabranih. Najviše izabranih zastupnica (4) ima u I. i VIII. izbornoj jedinici. U čak dvije izborne jedinice nije izabrana nijedna zastupnica - u IV. i XI.

Statistika izabranih zastupnika po izbornim jedinicama

Izborna jedinica	Broj zastupnika	M		Ž		Prosjek starosti (god)		
		Broj	%	Broj	%	M	Ž	Ukupno
I.	14	10	71,43%	4	28,57%	49,40	47,00	48,71
II.	14	11	78,57%	3	21,43%	51,09	53,33	51,57
III.	14	12	85,71%	2	14,29%	46,42	47,50	46,57
IV.	14	14	100,00%	0	0,00%	45,07		45,07
V.	14	12	85,71%	2	14,29%	54,08	56,50	54,43
VI.	14	13	92,86%	1	7,14%	50,62	56,00	51,00
VII.	14	12	85,71%	2	14,29%	45,08	49,00	45,64
VIII.	14	10	71,43%	4	28,57%	47,30	43,75	46,29
IX.	14	11	78,57%	3	21,43%	48,18	43,33	47,14
X.	14	13	92,86%	1	7,14%	47,08	36,00	46,29
XI.	3	3	100,00%	0	0,00%	61,67		61,67
XII.	8	7	87,50%	1	12,50%	55,00	44,00	55,00
UKUPNO	151	128	84,77%	23	15,23%	49,12	47,61	48,89

Graf preuzet iz Izvješća o provedenim izborima za zastupnike u Hrvatski sabor 2015. Državnog izbornog povjerenstva

- analiza po spolu i dobi

Ako uzmemo u obzir dob i spol, dolazimo do još poraznijih podataka. Stranke/koalicije koje imaju barem jednog u izabranog u kandidata kinju ukupno su imale kandidiranih 65 mladih osoba. Od toga je bilo više kandidiranih mladih žena- 36 naspram 29 mlada muškarca. Međutim, od 65 mladih kandidata kinja, izabrano je samo 2 mlada muškarca. Trend jednakog broja mladih žena i

muškaraca u Saboru nakon ovih izbora je prekinut.¹⁷ Osim u slučaju odlaska izabranih zastupnika u Vladu i njihove zamjene od strane mlađih kandidatkinja koje nisu bile dobro pozicionirane na listi, u **8. sazivu Hrvatskog sabora neće sjediti niti jedna mlada žena.**

¹⁷ „U sedam izbornih ciklusa od osamostaljenja, u Saboru je bilo 18 mladih zastupnika/ca od čega su polovica bile mlade žene.“ (Broz, Tajana, Mlade žene mijenjaju svijet, 2012, CESI: Zagreb)

PREPORUKE

Umjesto zaključka želimo završiti ovu analizu s preporukama kako bi na sljedećim izborima bilo više žena na kandidacijskim listama a posebno u Hrvatskom saboru.

- Stranke trebaju imati razrađenu strategiju uključivanja žena u sve aktivnosti te izraditi akcijski plan djelovanja za postizanje uravnotežene zastupljenosti žena i muškaraca u stranačkim tijelima.
- Stranke trebaju svoje statute uskladiti sa Zakonom o ravnopravnosti spolova te provoditi kvotu od 40% prema sistemu zatvarača u stranačke statute na izbornim listama.
- Stranke trebaju poticati osnaživanje i djelovanje stranačkih organizacija žena na svim razinama stranke te ih uključivati u izradu stranačkih programa.
- Stranke trebaju organizirati i poticati edukaciju članica i članova stranke o rodno osviještenoj politici i rodnoj ravnopravnosti.
- Stranke trebaju više uključivati mlade osobe, posebice mlade žene
- Potrebna je rodna edukacija sudaca i sutkinja, Državnog izbornog povjerenstva te svih ostalih koji su dužni implementirati sankcije iz Zakona o ravnopravnosti spolova
- Potrebna je suradnja između institucija kako bi se uspješno provele financijske sankcije svim strankama koje na ovim izborima nisu provele kvotu na kandidacijskim listama

Nova cesta 4, 10 000 Zagreb
Tel: +385 (0)1 24 22 800
GSM: +385 (0)95 903 5442
Fax: +385 (0)1 24 22 801
E-mail: cesi@cesi.hr
Web: www.cesi.hr
FB: CentarCESI
Soundcloud: CentarCESI
Youtube: Ravnopravnost